

FAZELE PROCESULUI CREATOR

„Oamenii ar fi mult mai creativi dacă li s-ar explica în ce constă, de fapt creativitatea”

(A. Haven)

Încercarea de a pătrunde în intimitatea procesului creator este justificată, deoarece creativitatea învolburează cele mai autentice fântâni ale ființei, eliberând în jeturi incandescente și imprevizibile o lume nouă, lumea formelor și simbolurilor umane. Modelul cel mai vehiculat și mai adecvat este cel elaborat de G. Wallas, model care cuprinde următoarele etape: prepararea, incubarea, iluminarea și verificarea (evaluarea). Prezența acestor faze a fost atestată experimental de C. Patrick.

Prepararea este în primul rând o etapă de acumulare, de colectare a „materialului brut”, care nu se consumă strict în timpul ce precede momentul creativ. Prepararea se subdepartajează după cum urmează:

- sesizarea problemei;
- analiza și definiția problemei;
- acumularea materialului necesar;
- formularea ipotezelor și schițarea primelor soluții.

De menționat că orice proces creator se poate încadra în rigiditatea schemei. În esență, o latură dominantă o constituie instruirea în sens larg al cuvântului. Alături de cunoștințe în domeniu, strategii logice și experimentale, orice creație de anvergură necesită o cultură și o experiență deosebită de viață.

Stadiul preparării include și o serie de condiții ambientale, care facilitează buna desfășurare a procesului creator. Pentru învingerea barierelor exterioare, dar și propriilor ziduri, creatorul are nevoie de un climat stimulat, tonic. Fiecare creator își creează ambianța proprie. De exemplu, pictorul Turner se închidea în pivniță timp de opt zile înainte de a contempla un apus de soare; Zola

trăgea perdelele, în mijlocul zilei, pentru a lucra la lumină artificială; Kipling scria numai cu cerneală neagră; Ben Johnson nu se simțea stimulat decât dacă inspira miros de portocale etc. Fiecare creator își creează mediul său personal.

Incubația După lucrul mai mult sau mai puțin costisitor al preparării, când soluția trebuie să „vină”, urmează un moment de saturație. Creatorul se refugiază într-o etapă de așteptare, numită incubație. Este incubația o etapă inconștientă sau preconștientă? G. P. Guilford (1967) considera că incubația este mai degrabă o condiție a creației decât o fază a ei. Majoritatea (S. Freud, O. Kank, C. G. Jung, A. Adler) îi atribuie incubației o structură de natură. Pledoaria în favoarea naturii inconștiente a incubației se bazează pe o serie de argumente, care demonstrează calitățile acestui lucru în depășirea momentelor de cumpănă, ce apar pe traseul creativității.

Exploatând energiile inconștiente, individul are acces la capitalul informativ, depozitat în memorie mai demult. În același timp, zonele periferice au în permanență supapele deschise spre lumea din afară, așa încât orice element nou apărut este repetat și raportat urgent la situația problematică, ceea ce mărește șansa descoperirii soluției. În fine, sub aspect cantitativ, participarea inconștientului dinamizează procesul creator. Așa cum afirmă A. D. Moore implicarea acestor factori în geneza creației nu poate fi **infirmată întrucât nu putem aprecia experiența reală a oamenilor creativi.**

Va urma

Rubrică susținută de Valeriu Dulgheru